

ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ
JOQARÍ BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM
INNOVACIYALAR MINISTRILIGI
NAWAYÍ MÁMLEKETLIK PEDAGOGIKA INSTITUTÍ

«TASTIYIQLAYMAN»
Nawayi mámleketlik pedagogika
institutini rektori, keńes baslıǵı
B.B.Sobirov
2024-jil

QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYATÍ TÁLIM BAǴDARÍ
BOYÍNSHA PÁNLER ARALÍQ (MÁJBÚRIY PÁNLER)
JUWMAQLAWSHÍ MÁMLEKETLIK ATTESTACIYA
BAǴDARLAMASÍ

(2023/2024 oqiw jil pitkeriwshí kurs studentleri ushm)

Nawayi – 2024-jil

Ustı baǵdarlama Nawayı mámleketlik pedagogika institutı Qaraqalpaq tili - hám ádebiyatı tálim baǵdarı pitkeriwshi studentleri ushın "Házirgi qaraqalpaq tili" hám "Qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı" pánleriniń Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyasını shólkemlestiriw hám ótkeriw ushın dúzilgen bolıp, institut Keńesiniń "29" "03" 2024-jıl 9 -sanlı jıynalıs bayanlaması menen tastıyqlanǵan.

Ózbek tili hám ádebiyatı fakulteti keńesinde talqılawdan ótken hám keńeske tastıyqlaw ushın 2024-jıl 26-yanvar 6-sanlı jıynalıs bayanlaması menen usınıs etilgen.

Tiykar: - Ózbekstan Respublikası Ádillik ministrliğinde 2009-jıl 5 -iyunda 1963-sanı menen dizimge alınǵan "Ózbekstan Respublikası joqarı oqıw ornı pitkeriwshileriniń juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası haqqında" ǵı Nızam ;

- Ózbekstan Respublikası Ádillik ministrliğinde 2018-jıl 26-sentyabrde 3069 -sanı menen dizimge alınǵan "Joqarı oqıw ornlarında studentler bilimin qadaǵalaw hám bahalaw sisteması haqqında" ǵı Nızam.

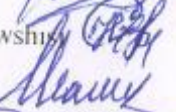
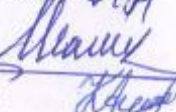
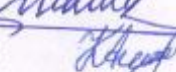
- "Házirgi qaraqalpaq tili" pániniń oqıw dásturi Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriliginiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 418-sanlı buyrǵı menen tastıyqlanǵan "Pedagogika bilimlendiriw tarawınıń mámleket tálim standartı", Tashkent mámleket pedagogika universitetinde islep shıǵılǵan hám Ózbekstan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriligi janındaǵı Joqarı hám orta arnawlı, professional tálim baǵdarları boyınsha Oqıw-metodikalıq birlespe iskerligin Muwapıqlastırwshı keńestiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 3-sanlı jıynalısında maqullanǵan.

- Ózbekstan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriliginiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 418-sanlı buyrǵı menen tastıyqlanǵan.

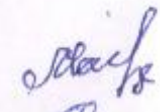

"Qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı" pániniń oqıw dásturi Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriliginiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 418-sanlı buyrǵı menen tastıyqlanǵan "Pedagogika bilimlendiriw tarawınıń mámleket tálim standartı", Tashkent mámleket pedagogika universitetinde islep shıǵılǵan hám Ózbekstan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriligi janındaǵı Joqarı hám orta arnawlı, professional tálim baǵdarları boyınsha Oqıw-metodikalıq birlespe iskerligin Muwapıqlastırwshı keńestiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 3-sanlı jıynalısında maqullanǵan.

- Ózbekstan Respublikası Joqarı hám orta arnawlı bilimlendiriw Ministriliginiń 2020-jıl 14-avgusttaǵı 418-sanlı buyrǵı menen tastıyqlanǵan.

Dúziwshiler:

1. Ózbek til bilimi kafedrası baslıǵı f.i.k. B. Zaripov
2. Ózbek tili hám ádebiyatı kafedrası baslıǵı f.i.d. A.O. Xolmurodov
3. Ózbek tili hám ádebiyatı kafedrası úlken oqıtıwshısı X. Narbayeva
4. Ózbek tili hám ádebiyatı kafedrası oqıtıwshısı M. Shamuratov
5. Ózbek tili hám ádebiyatı kafedrası oqıtıwshısı A. Karasayev

Pikir bildiriwshiler:

- Nawayı mámleketlik pedagogika institutı
Ózbek til bilimi kafedrası professorı: f.i.d. N.Q. Murodova
Nawayı mámleketlik pedagogika institutı
Ózbek tili hám ádebiyatı kafedrası professorı: (PhD) Z.O. Quvonov

Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası baǵdarlamasınıń maqseti: bolajaq Qaraqalpaq tili hám ádebiyatı pání oqıtıwshılarına ushın “Házirgi qaraqalpaq tili” hám “Qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı” pánlerinen tiykarǵı túsinik, teoriyalıq máselelerdi úyretiw, qaraqalpaq til bilimi hám qaraqalpaq ádebiyatı boyınsha tiykarı ilimiy maǵlıwmatlardı ózlestiriw dárejesin anıqlaw, usı eki pán názerde tutqan tiykarǵı máselelerdi hár tárepleme úyrengenligin anıqlawdı názerde tutadı. Házirgi qaraqalpaq ádebiy tiliniń seslik dúzilisi, sózlik quramı, grammatikalıq qurılısı, sóz dizbegi hám gápler, gápte qollanılatuǵın irkilis belgilerin biliw, tekstler dúziw boyınsha qánigeliktiń profiline sáykes bilimler menen támiyinlew hám erte dáwir qaraqalpaq ádebiyatı, jıraw-shayırlar ádebiyatı, klassikalıq ádebiyat, XX ásir qaraqalpaq ádebiyatı hám gárezsizlik dáwiri ádebiyatların úyreniwdi óz aldına maqset etip qoyadı.

Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası baǵdarlamasınıń wazıypaları:

“Házirgi qaraqalpaq tili”pání boyınsha studentte usı pán boyınsha alǵan ilimiy hám ámeliy bilimlerin kurs hám pitkeriw qánigelik jumısların orınlaw menen real jaǵdayǵa qollanıw boyınsha kónlikpelerin qalıplestiriwden ibarat. Studenlerge qaraqalpaq til bilimi tiykarları, qaraqalpaq tiliniń fonetikası, qaraqalpaq tiliniń leksikası, qaraqalpaq tiliniń morfologiyası, qaraqalpaq tiliniń sintaksisi haqqında túsinikke iye bolıwı, házirgi qaraqalpaq ádebiy tiliniń rawajlanıw tendenciyaları, qaraqalpaq til bilimi tiykarları, qaraqalpaq tiliniń seslik dúzilisi, sózlik quramı, grammatikalıq qurılısı, durıs sóylew hám durıs jazıw qaǵıydaları haqqında bilimlerde beriwden ibarat.

“Qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı” pání boyınsha erte dáwir ádebiyatınan gárezsizlik dáwirine shekemgi qaraqalpaq ádebiyatında jaratılǵan tiykarǵı kórkem dereklerdi, klassikalıq ádebiyat, XX ásirde gárezsizlik dáwirine shekemgi ádebiyat hám ondaǵı jazıwshı-shayırlardıń ómiri hám dóretiwshiligi, xalıqaralıq ádebiy baylanıslar, házirgi ádebiy procestegi ózgerislerdi úyretiwge qaratılǵan.

JUWMAQLAWSHÍ MÁMLEKETLIK ATTESTACIYASÍ ÓTKERILETUĞÍN QÁNIGELIK PÁNLER ATÍ:

1.Házirgi qaraqalpaq tili.

2.Qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı.

“HÁZIRGI QARAQALPAQ TILI” PÁNINIŇ MAZMUNÍ:

Pánniń maqseti studentlerge qaraqalpaq tiliniń seslik dúzilisi, sózlik quramı, grammatikalıq qurılısı, durıs jazıw normaları, tiykarǵı sintaksislik birlikler sóz dizbegi hám gápler, gáptegi sózlerdiń baylanısıw usılları, gáptiń túrleri gáp aǵzaları haqqında maǵlıwmat beriw arqalı pikir alıswdıń tiykarǵı birliǵi bolǵan gáplerdi durıs dúziw, tilimizde orınlı qollanıw, gápte qollanılatuǵın irkilis belgilerin biliw, tekstler dúziw boyınsha qánigeliktiń profiline sáykes bilimler menen támiyinlewden ibarat. Qaraqalpaq tiliniń fonetika tarawınıń payda bolıwı, qáliplesiwi hám rawajlanıwı, qaraqalpaq tiliniń seslik sisteması, seslik nızamlıqlar, til seslerine tán artikulyaciyalıq hám akustikalıq sıpatlama, buwın hám onıń túrleri, jazıw hám onıń túrleri, orfografiya hám orfoepiya máseleleri boyınsha tereń hám hár tárepleme túsiniw alıwına járdem beredi.

Pánniń tiykarǵı wazıypası studentte usı pán boyınsha alǵan ilimiy hám ámeliy bilimlerin kurs hám pitkeriw qánigelik jumısların orınlaw menen real jaǵdayǵa qollanıw boyınsha kónlikpelerin qáliplestiriwden ibarat. Studenlerge qaraqalpaq til bilimi tiykarları, qaraqalpaq tiliniń fonetikası, qaraqalpaq tiliniń leksikası, qaraqalpaq tiliniń morfologiyası, qaraqalpaq tiliniń sintaksisi haqqında túsiniwke iye bolıwı, házirgi qaraqalpaq ádebiy tiliniń rawajlanıw tendenciyaları, qaraqalpaq til bilimi tiykarları, qaraqalpaq tiliniń seslik dúzilisi, sózlik quramı, grammatikalıq qurılısı, durıs sóylew hám durıs jazıw qaǵıydaları haqqında bilimlerdi beriwden ibarat.

“HÁZIRGI QARAQALPAQ TILI” PÁNINEN TEST DÚZILETUĞÍN SORAWLAR TOPLAMÍ

1. Fonetika – til sesleri haqqında ilim.
2. Fonetikanıń izertlew aspektleri.
3. Dawıslı fonemalar haqqında túsinik.
4. Dawıssız fonemalar. Dawıssızlardıń fonemalıq quramı.
5. Qaraqalpaq tilinde qabatlasqan dawıssızlar
6. Dawıslılardıń artikulyaciyalıq hám akustikalıq sıpatlaması.
7. Dawıssızlardıń artikulyaciyalıq hám akustikalıq sıpatlaması.
8. Singarmonizm – qaraqalpaq tiliniń tiykarǵı seslik nızamı.
9. Dawıslılar singarmonizmi.
10. Dawıssızlar singarmonizmi.
11. Sóz qurılısındaǵı ayırım seslik qubılıslar.
12. Buwın hám pát. Orfoepiya.
13. Jazıw hám imla.
14. Leksikologiya tarawınıń maqseti hám wazıypaları.
15. Leksikologiya haqqında túsinik.
16. Qaraqalpaq tili leksikasınıń izertleniw tariyxı.
17. Sóz hám onıń mánileri.
18. Sóz mánisiniń awısıw usılları.
19. Omonimler, sinonimler, antonimler.
20. Tabu hám evfemizmler.
21. Qaraqalpaq tili leksikasınıń derekleri. Shıǵısı boyınsha qaraqalpaq tili leksikası.
22. Qollanılıw órisi boyınsha qaraqalpaq tili leksikası.
23. Qaraqalpaq tili leksikasınıń ekspressivlik-stillik ózgeshelikleri.
24. Házirgi qaraqalpaq tili frazeologiyası.
25. Frazeologiyalıq sóz dizbekleriniń klassifikaciyası.
26. Leksikografiya. Sózliklerdiń túrleri.
27. Grammatikanıń tarawlarǵa bóliniwi

28. Qaraqalpaq tilinde mánili sóz shaqapları
29. Qaraqalpaq tilinde kómekshi sóz shaqapları
30. Qaraqalpaq tilinde tańlaq sózler
31. Qaraqalpaq tilinde modal sózler
32. Qaraqalpaq tilinde eliklewish sózler
33. Sózlerdiń sintaksislik baylanısıw usılları
34. Sóz dizbegi sintaksislik birlik sıpatında
35. Gáp hám onıń ózine tán ózgeshelikleri
36. Gáptiń dúzilisi boyınsha túrleri
37. Tildiń payda bolıwı haqqında teoriyalar.
38. Tillerdiń tipologiyalıq klassifikaciyası
39. Tillerdiń geneologiyalıq klassifikaciyası
40. Kirisiw. Sintaksis hám onıń izertlew obykti.
41. Sóz dizbekleri hám olardıń túrleri
42. Gáp - tiykarǵı sintaksislik birlik
43. Jay gápler hám onıń túrleri
44. Jay gáplerdiń mazmunı boyınsha túrleri
45. Gáptiń bas aǵzaları.
46. Gáptiń ekinshi dárejeli aǵzaları
47. Anıqlawısh hám onıń túrleri
48. Toliqlawısh hám onıń túrleri
49. Pısıqlawısh hám onıń túrleri
50. Gáptiń aktual bóliniwi
51. Gápte sózlerdiń orın tártibi
52. Bir bas aǵzalǵı gápler
53. Bólinbeytuǵın gápler
54. Basqanıń gápi hám onıń beriliwi
55. Qospa gáp haqqında túsinik.
56. Qospa gáptiń klassifikaciyalanıw principi
57. Dizbekli qospa gápler haqqında túsinik
58. Dizbekli qospa gáplerdiń túrleri

59. Dizbekli qospa gáplerdiń ashıq hám jabıq dúzilisli túrleri
60. Baǵınıńqılı qospa gápler
61. Baǵınıńqılı qospa gáplerdiń túrleri
62. Pısıqlawısh baǵınıńqılı qospa gáp
63. Dánekersiz qospa gápler haqqında túsinik
64. Dánekersiz qospa gáplerdiń túrleri.
65. Birgelkili quramlı dánekersiz qospa gápler
66. Birgelkisiz quramlı dánekersiz qospa gápler
67. Kóp komponentli qospa gápler
68. Aralas qospa gáp hám onıń quramı haqqında túsinik
69. Qospa gáptiń jay gáplerden ózgesheligi
70. Qospa gáplerdiń túrleri hám olardı baylanıstırıwshı qurallar
71. Mezgilles hám qarsılas dizbekli qospa gápler
72. Awıspalı dizbekli qospa gápler
73. Gezekles dizbekli qospa gápler
74. Salıstırmalı dizbekli qospa gápler
75. Mezgilleslik qatnastaǵı dánekersiz qospa gápler
76. Qarsılaslıq qatnastaǵı dánekersiz qospa gápler
77. Salıstırmalı qatnastaǵı dánekersiz qospa gáp
78. Sebep-nátiyje qatnaslı dánekersiz qospa gápler
79. Nátiyje qatnaslı dánekersiz qospa gápler
80. Túsindirmeli qatnaslı dánekersiz qospa gápler
81. Shártlik qatnaslı dánekersiz qospa gápler
82. Baǵınıńqılı qospa gáptiń túrleri.
83. Baslawısh baǵınıńqılı qospa gápler
84. Bayanlawısh baǵınıńqılı qospa gápler
85. Anıqlawısh baǵınıńqılı qospa gápler
86. Toliqlawısh baǵınıńqılı qospa gápler
87. Waqıt baǵınıńqılı qospa gápler
88. Shárt baǵınıńqılı qospa gápler
89. Sın baǵınıńqılı qospa gápler

90. Qarsılas baǵınıńqılı qospa gápler
91. Maqset baǵınıńqılı qospa gápler
92. Salıstırmalı baǵınıńqılı qospa gápler
93. Orın baǵınıńqılı qospa gápler
94. Muǵdar-dáreje baǵınıńqılı qospa gápler
95. Sebep baǵınıńqılı qospa gápler
96. Nátiyje baǵınıńqılı qospa gápler
97. Kóp baǵınıńqılı qospa gápler
98. Aralas qospa gápler tuwralı túsinik
99. Tekst hám onıń túrleri
100. Irkilis belgileri hám olardıń túrleri.

“HÁZIRGI QARAQALPAQ ÁDEBIY TILI” PÁNINEN OQÍW ÁDEBIYATLARÍ DIZIMI

Tiykargı sabaqlıq hám oqıw qollanbalar:

1. Abdinazimov S.N., Pirniyazova A.Q., Shınnazarova S.J. Házirgi qaraqalpaq ádebiy tili. Fonetika. Leksikologiya. - Tashkent, 2018.
2. Бердимуратов Е. Хэзирги қарақалпақ тили. Лексикология. Нөкис, 1994.
3. Дәўлетов А. Хэзирги қарақалпақ тили. Фонетика. Нөкис, 1999.
4. Дәўлетов А. Хэзирги қарақалпақ тилиниң фонетикасынан практикум. Нөкис, 1989.
5. Dáwletov M. Qaraqalpaq tilinde qospa gáplerdiń teoriyalıq máseleleri. Nókis, «Bilim», 1993.
6. Dáwletov M., Seydullaeva D. Házirgi qaraqalpaq tilinde qospa gápler. Nókis, «Qaraqalpaqstan», 2010.
7. Dáwletov A., Dáwletov M., Qudaybergenov M. Házirgi qaraqalpaq ádebiy tili. Morfemika. Morfonologiya. Sóz jasalıw. Morfologiya. – Nókis: “Bilim”, 2010.

8. Házirgi qaraqalpaq ádebiy tiliniń grammatikası. Sintaksis. Nókis, «Bilim» 1992.
9. Házirgi qaraqalpaq tili. Sintaksis. (Sabaqlıq) Nókis, «Bilim» 2009.
10. Кудайбергенов М. Морфемика. – Нөкис: Билим. 2001.
11. Кудайбергенов М. Морфонология. – Ташкент. 2006.
12. Patullaeva G.S. Qaraqalpaq tilinde sózlerdiń jasalıw. – Tashkent: Taffakur avlodi, 2020.

Qosımsha ádebiyatlar:

1. Абдиназимов Ш. Бердақ шығармаларының тили. Ташкент, 2006.
2. Баскаков Н.А. Каракалпакский язык. т. II. Фонетика и морфология. Часть первая (части речи и словообразование) М., 1952.
3. Бекбергенов А. Каракалпак тилинің стилистикасы. Нөкис, 1990
4. Даулетов А. Вокализм каракалпакского языка. Самарканд, 1976.
5. Дәуєнов Е. Каракалпак тилиндеги фейил сөз дизбеклериниң түрлери хәм дүзилиў жоллары. – Нөкис: “Қаракалпакстан”, 1986.
6. Дәўлетов А. Каракалпак тилинде сингармонизм. Нөкис, 1993.
7. Дәўлетов А. Хәзирги қарақалпақ әдебий тилинің сеслик дүзилиси. Нөкис, 1994.
8. Ешбаев Ж. Каракалпак тилинің қысқаша фразеологиялық сөзлиги. Нөкис, 1985.
9. Қәлендеров М. Каракалпак тилинің қысқаша синонимлер сөзлиги. Нөкис, 1990.
10. Каримходжаев Ш. Хәзирги қарақалпақ тилиндеги калькалар. – Нөкис: Билим. 2014.
11. Qaraqalpaq tiliniń orfografiyalıq sózligi. – Nókis: Bilim, 2020.
12. Пахратдиов Қ., Сейтназарова И. Каракалпак тилиндеги сөз жасаўшы аффикслер. – Нөкис: “Қаракалпакстан”, 2010.
13. Убайдуллаев К. Хәзирги заман қарақалпақ тили. Фонетика. Нөкис, 1965.

Elektron tálim resurları dizimi:

1. <http://www.ziyonet.uz/>
2. [http://www.edu.uz/;](http://www.edu.uz/)
3. [http://www.cheloveknauka.ru/;](http://www.cheloveknauka.ru/)
4. <http://dissercat.com;>

JUWMAQLAWSHÍ MÁMLEKETLIK ATTESTACIYASÍN BAHALAW ÓLSHEMLERI

Studentler bilimin bahalaw hám reyting sisteması arqalı bahalawdan maqset bilimlendiriw sapasın basqarıw arqalı básekige shıdamlı kadrlar tayarlawğa erisiw, studentlerdiń pánlerdi ózlestiriwde boslıqlar payda bolıwın aldın alıw, olardı anıqlaw hám óz waqtında sheshimin tabıwdan ibarat.

Reyting sistemasınıń tiykarǵı wazıypaları tómendegilerden ibarat:

a) studentlerge Mámleketlik bilimlendiriw standartlarına muwap tiyisli bilim, kónlikpe hám tájiriybeler qalıplesiw dárejesin qadaǵalap barıw hám analizlew;

b) studentler bilim, kónlikpe hám qánigelik bilimin bahalawdıń tiykarǵı principleri:

Mámleketlik bilimlendiriw standartlarına tiykarlanıwı, anıqlıq, áshkaralıq, isenimlilik hám qolay formada bahalawdı támiynlew;

v) pánlerdiń studentler tárepinen sistemalı tárizde hám belgilengen múddetlerde ózlestiriliwin shólkemlestiriw hám talqılaw;

g) studentlerde óz betinshe islew kónlikpelerin rawajlandırıw, málimleme resursları dereklerinen nátiyjeli paydalanıwdı shólkemlestiriw;

d) studentler bilimin ádil bahalaw hám de onıń nátiyjelerin waqtında járiyalaw;

e) studentlerdiń pánler boyınsha kompleks hám de úzliksiz tayarlıǵın támiyinlew;

j) oqıw procesiniń shólkemlestiriw jumısların kompyuterlestiriwge sharayat jaratıw.

Studentlerdiń bilim dárejesi, kónlikpe hám qánigelik bilimlerin qadaǵalawdıń reyting sisteması tiykarında studenttiń hár bir pán boyınsha ózlestiriw dárejesi ballar arqalı bildiriledi.

1. Studenttiń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómendegidey úlgi ólshemler usınıs etiledi.

a) hár bir test sorawına juwap – 2 ball muǵdarında bahalanadı (jámi sorawlar 50, maksimal ball 100);

Test tómendegishe bahalanadı:

5 bahalıq	100 ballıq		Bahalaw ólshemleri
5	90-100	(ayırıqsha)	"Student óz betinshe juwmaq hám sheshim qabıl ete aladı, dóretiwshilik qatnasta pikirley aladı, óz betinshe pikir júritedi, alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinike iye" dep tabılǵanda
4	70-89,9	(jaqsı)	"Student óz betinshe pikir júritedi, alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinike iye" dep tabılǵanda
3	60-69,9	(qanaatlandırarlı)	"Student alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinike iye" dep tabılǵanda

2	0-59,9	(qanaatlandırarsız)	“Student pán sabaqlıǵın ózlestirmegen, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsınbeydi, pán (tema) boyınsha túsınikke iye emes” dep tabılǵanda
---	--------	---------------------	--

Túsindirme: Studentlerdiń bilim dárejesi bahalaw ólshemi kestesı Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası sınaǵı formasınan hám pánniń ózgesheliginen kelip shıǵıp tolıqtırıladı.

“QARAQALPAQ ÁDEBIYATÍ TARIYXÍ” PÁNINIŇ MAZMUNÍ:

Pánniń maqseti studentlerdiń qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı, erte dáwirdegi qaraqalpaq ádebiyatınıń rawajlanıwınıń ózine tán nızamlı qubılısları, erte dáwir qaraqalpaq ádebiyatı hám XIV ásirdeń XVII, XVIII-XIX ásirlerdegi qaraqalpaq ádebiyatın úyreniw, qaraqalpaq ádebiyattanıw ilimi, klassikalıq ádebiyatımız, xalqımızdıń ruwxıy azıǵı sanalǵan Jiyen, Kúnxoja, Ájiniyaz, Berdaq, Ótesh hám t.b. shayırları shıǵarmaların jańa zamanǵa say úyreniw, XIX ásir aqırı XX ásir basındaǵı ádebiyat wákilleri, XX ásir ádebiyatı wákilleriniń, ǵárezsizlik dáwir ádebiyatı hám balalar ádebiyatı ózgeshelikleri, kórkem sóz sheberleriniń dóretpeleri haqqında teoriyalıq bilim, kónlikpe hám túsıniklerin rawajlandırıwdan ibarat.

Pánniń tiykargı wazıypası studentlerge erte dáwir ádebiyatınan ǵárezsizlik dáwirine shekemgi qaraqalpaq ádebiyatında jaratılǵan tiykargı kórkem dereklerdi, klassikalıq ádebiyat, XX ásirdeń ǵárezsizlik dáwirine shekemgi ádebiyat hám ondaǵı jazıwshı-shayırlardıń ómiri hám dóretiwshiligi, xalıqaralıq ádebiy baylanıslar, házirgi ádebiy procestegi ózgerislerdi úyretiw hám ádebiyat tariyxı, ádebiyat tariyxınıń ósip rawajlanıwı, evolyuciyası, qaraqalpaq ádebiyatınıń kórnekli wákilleriniń shıǵarmaları menen tanıstırıw hám de ilimiy dúnya qarasin qalıplestiriw, kórkem shıǵarmalardı analizlew tiykarında juwmaq shıǵarıwdı úyretiwden ibarat.

“QARAQALPAQ ÁDEBIYATÍ TARIYXÍ” PÁNINEN TEST DÚZILETUĞÍN SORAWLAR TOPLAMÍ

1. Folklor hám tariyx, xalıq filosofiyası, folklor hám pedagogika, xalıq dóretpeleriniń ádebiyat penen baylanısı
2. Xalıq qosıqlarınıń tárbiyalıq áhmiyeti.
3. Aytım hám aytislardıń xalqımız ótmishinde olardıń ruwxıy dúnyasında tutqan orni
4. Dástanlardıń tematikalıq ózgesheligi hám túrleri
5. Ertektiń payda bolıwı hám rawajlanıwı
6. Ańızlardıń ózgeshelik belgileri tariyxıy haqıyqatlıq hám qiyal
7. Erte dáwir qaraqalpaq ádebiyatınıń dáwirlerge ajratıw máselesi
8. Orxon-Enisey jazba estelikleriniń úyreniliw tariyxı
9. «Oǵuznama» niń payda bolıw tariyxı
10. «Qorqıt ata» kitabınıń payda bolıw dáwiri hám úyreniliw tariyxı.
11. Maxmud Qashqariydiń ómiri hám dóretywshiligi
12. «Devanu luǵat át túrk» shıǵarmasınıń áhmiyeti
13. «Kodeks kumanikus» - qıpsaqlar sózligi
14. Yusup Has Hajib kórnekli shayır hám alim
15. Xoja Axmed Yassawiy ómiri haqqında maǵlıwmatlar.
16. «Devanı hikmet» tiń qosıq qurılısı hám tili, onıń qaraqalpaq tiline jaqınlığı.
17. Axmed Yugnakiydiń ómiri hám ádebiy xızmeti
18. «Hibatul haqoyıq» dástanınıń nusqaları hám olardıń úyreniliwi
19. XIII ásirdegi tariyxıy-ádebiy jaǵdaylar.
20. Xorezmiy (XIV ásir) «Muhabbatnama» dástani
21. Soppaslı Sipira jiraw XIV ásirdegi kórnekli sóz sheberi
22. XVI ásir Dospanbet jiraw dóretywshiligi boyınsha dáslepki maǵlıwmatlar
23. Múyten jiraw XVII ásirdegi sóz sheberi
24. XVIII ásir qaraqalpaq ádebiyatı
25. Jiyen jirawdıń lirikalıq qosıqları hám tolǵawlarında ómir shinligi
26. Jiyen jirawdıń «Posqan el» poemasi

27. Qaraqalpaq ádebiyatında Kúnxoja ómiri haqqında maǵliwmatlar
28. Kúnxoja dóretiwshiliginiń tematikalıq baǵdari.
29. Ájiniyaz ómiri hám dóretiwshiligi.
30. Ájiniyaz shıǵarmalariniń tematikasi, formasi hám kórkemlik ózgeshelikleri.
31. Berdaq shayir shıǵarmalariniń tematikasi, formasi hám kórkemlik ózgeshelikleri.
32. Shayirdiń lirikalıq hám dástanlıq shıǵarmalarında balalar turmisiniń sáwleleniwi.
33. Ótesh shayirdiń ómiri hám dóretiwshiligi.
34. Shayir dóretiwshiliginiń izertleniwi.
35. XIX asirdegi dáwirdiń jámiyetlik-siyasiy sipatlamasi.
36. Sarıbay shayir - timsal janriniń tiykarin saliwshi.
37. Gúlmurat shayir omiri hám dóretiwshiligi
38. “Qayrawda jalǵız ǵaz” qosıginiń ideyalıq mazmuni
39. Annaqul shayir omiri ham dóretiwshiligi.
40. Annaqul shayir dóretiwshiliginiń tematikasi
41. Qulmurat shayirdiń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
42. Qulmurat shayir lirikasi. «On toǵız» shıǵarmasi
43. Ábdiqádir Bekimbet uliniń ómiri hám dóretiwshilik joli
44. Ábdiqádir shayir dóretiwshiliginde tariyxiy tema
45. Qorazbek Razbek uliniń ómiri hám dóretiwshiligi
46. Bekjan shayir Nurim uli dóretiwshiligi
47. Bekjan shayir lirikasiniń tematikasi
48. Sidiq Toqpan uliniń ómiri hám dóretiwshiligi
49. Shayirdiń tariyxiy hám yumor-satiralıq qosıqlari
50. Qazi Máwliktiń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
51. Qazi Máwlik shayirdiń ádebiy ortaligi
52. Jańabay Qaratay uliniń ómiri hám dóretiwshiligi
53. Jańabaydiń tárıp qosıqlarında ironiyalıq súwretlew usillari.
54. Omar Súyirbek uliniń ómiri hám dóretiwshilik joli

55. Omar Súyirbek uli - qaraqalpaq ádebiyati tariyxındaǵı erkin pikirli shayırlardıń biri
56. Sapura Jayılbek qızı - qaraqalpaq jazba ádebiyatındaǵı hayal-qızlar arasınan shıqqan dáslepki shayırlardıń biri
57. Sapura shayırdıń dóretiwshiliginiń ideyaliq-tematikaliq baǵdarları
58. Ayapbergen Muwsa ulınıń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
59. Ayapbergen shayırdóretpeleriniń ideyaliq-tematikaliq baǵdarları
60. XX ásir qaraqalpaq ádebiyatında mádeniy-ádebiy jaǵdaylar.
61. XX ásirdeń 20-jıllardaǵı qaraqalpaq ádebiyatında poeziyanıń tematikasi, janrlıq ózgesheligi.
62. S. Majitovtıń ómiri hám dóretiwshiligine baylanisli maǵliwmatlar
63. S. Majitovtıń poeziyaliq shıǵarmaları
64. I. Fazilovtıń ómiri hám dóretiwshiligine baylanisli maǵliwmatlar
65. I. Fazilovtıń poeziyaliq shıǵarmaları
66. M. Dáribaevtıń ómiri hám dóretiwshiligi.
67. M. Dáribaevtıń poemalarında kórkem obraz jasaw.
68. N. Dáwqaraevtıń ómiri haqqında maǵliwmat.
69. N. Dáwqaraev ilimpaz hám pedagog.
70. Dabilovtıń poeziyasiniń ózgesheligi
71. Dabilovtıń lirikasi hám dástan dóretiwdegi ózinsheligi
72. S. Nurimbetovtıń ómirine hám dóretiwshiligine baylanisli maǵliwmatlar
73. J. Aymurzaev poeziyasi hám poemaları
74. “Jetimniń júregi” povestindegi zaman qarama-qarsiligi.
75. Begimovtıń prozaliq shıǵarmaları
76. S. Xojaniyazovtıń prozaliq shıǵarmaları
77. T. Jumamuratovtıń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
78. T. Jumamuratovtıń poeziyasiniń tematikasi
79. I. Yusupovtıń dóretiwshiliginiń ómirine baylanisli maǵliwmat
80. I. Yusupovtıń lirikaliq shıǵarmaları
81. I. Yusupovtıń poemaları
82. T. Mátmuratovtıń ómiri hám dóretiwshiligi

- 83.T. Mátmuratovtiń lirikasi
- 84.T. Mátmuratovtiń poemalari hám poeziyasiniń kórkemligi
- 85.D. Aytmuratovtiń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
- 86.D.Aytmuratovtiń qosıqlar toplami
87. I.Raxmanovtiń ómirine baylanisli maǵliwmatlar
- 88.K.Raxmanovtiń poeziyasi hám poemalari
- 89.T.Qayıpbergenovtiń ómiri hám dóretiwshiligi
- 90.Jaziwshiniń shıǵarmalarındaǵı turmis shinligi
- 91.X.Saparovtiń dóretiwshilik joli haqqında
- 92.Shayırdiń balalarǵa arnalǵan qosıqlari
- 93.Ámet Shamuratov belgili jaziwshi dramaturg
- 94.Bayniyaz Qayıpnazarov ómiri hám dóretiwshiligi
- 95.Qaraqalpaqstan xalıq jaziwshisi X.Seytov
- 96.Pirlepes Tilegenov belgili dramaturg
- 97.T.Seytjanov-belgili shayır hám dramaturg
- 98.Gulaysha Esemuratova prozaik, jurnalist
- 99.Xalmurat Saparov belgili balalar shayıri
100. Tolibay Qabulov ómiri hám dóretiwshiligi.

“QARAQALPAQ ÁDEBIYATÍ TARIYXÍ” PÁNINEN OQÍW ÁDEBIYATLARÍ DIZIMI

Siyasiy ádebiyatlar:

1. Ózbekiston Respublikasi Prezidentining “Ózbekiston Respublikasini rivojlantirish bóyicha Harakatlar strategiyasi” tóǵrisidagi farmoni. (Xalq sózi 2017 yil, 8-fevral).
2. Mirziyov Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bólishi kerak. – T.: Ózbekiston, 2017, 102 bet.
3. Mirziyoyev Sh. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent: “Ózbekiston”, 2018.

Tiykargı ádebiyatlar:

1. Allambergenov K., Orazımbetov Q., Paxratdinov Á., Bekbergenova M. XX ásir qáraqalpaq ádebiyatı tariyxı. (1 bólim) Sabaqlıq. –T.: Sano-standart. 2018. -520 bet.

2. Allambergenov K., Orazımbetov Q., Paxratdinov Á., Bekbergenova M. XX ásir qáraqalpaq ádebiyatı tariyxı. (2 bólim) Sabaqlıq. –T.: Sano-standart. 2018. -304 bet.

3. Пахратдинов Ә., Алламбергенов К., Бекбергенова М. XX әсир қарақалпақ әдебияты тарийхы. Сабаклық. Нөкис, «Қарақалпақстан», 2011. -608 бет.

4. Мәмбетов К. Ерте дәуірдеги қарақалпақ әдебияты. –Сабаклық. -Нөкис, «Билим», 1992. -247 бет.

5. Пахратдинов Ә. XIX асирдің ақыры XX әсирдің басындағы қарақалпақ әдебияты тарийхы. Сабаклық. -Нөкис, «Билим», 1996. -308 бет.

6. Қурбанбаев И. Қарақалпақ балалар әдебияты. Оқыў қолланба. -Нөкис, «Билим» 1992. -188 бет.

Qosımsha ádebiyatlar:

1. Алламбергенов К. Кең дүньяға қушақ ашқан жазыўшы. Оқыў қолланба. - Нөкис, «Қарақалпақстан», 2019. -64 бет
2. Qurambaev K., Bekbergenova M. Kórkem ádebiyat hám ilim dárbentiniń úlken darǵası. Oqıw qollanba. -Nókis, NMPI basrahanası 2016. -40 бет
3. Пахратдинов Ә., Алламбергенов К., Бекбергенова М. Бозатаў хэм тарийхий шынлық. Оқыў қолланба.-Нөкис, НМПИ баспасы. 2014. -28 бет.
4. Пахратдинов Ә. Әжинияз шайырдың көркемлик дүньясы. Оқыў қолланба. -Нөкис, «Қарақалпақстан», 2014. -100 бет.
5. Пахратдинов Ә., Алламбергенов К., Аяпов Ш. Булбилзибан уллы шайыр. Оқыў қолланба.-Нөкис, НМПИ баспасы. 2013. -56 бет.
6. Paxratdinov Á. Berdaq shayır dóretiwshiliginiń geypara mashqalaları. Oqıw qollanba. Nókis.Qaraqalpaqstan. 2013.-148 b.
7. Пахратдинов Ә. Аббаз шайырдың көркемлик дүньясы. Оқыў қолланба. - Нөкис, «Қарақалпақстан», 2009. -256 бет.

8. Шамуратов Ә. Таңламалы шығармалары. –Нөкис». «Билим», 2019. -444 бет.
9. Султанов К. Әжинияз. Роман. - Нөкис, «Билим», 2018. -336 бет.
10. Қайыпбергенов Т. Қарақалпақ дәстаны. Маманбий эпсанасы. –Нөкис». «Билим», 2018. -512 бет.
11. Есемуратова Г. Шығармалары. -Нөкис, «Қарақалпақстан», 2013. -388 бет.
12. Юсупов И. Таңламалы шығармалары. 3 томлық. III том. –Нөкис». «Билим», 2018.

Elektron tálim resurları dizimi:

1. <http://www.ziyonet.uz/>
2. [http://www.edu.uz/;](http://www.edu.uz/)
3. [http://www.cheloveknauka.ru/;](http://www.cheloveknauka.ru/)
4. <http://dissercat.com;>

JUWMAQLAWSHÍ MÁMLEKETLIK ATTESTACIYASÍN BAHALAW ÓLSHEMLERI

Studentler bilimin bahalaw hám reyting sisteması arqalı bahalawdan maqset bilimlendiriw sapasın basqarıw arqalı básikeyge shıdamlı kadrlar tayarlawğa erisiw, studentlerdiń pánlerdi ózlestiriwde boslıqlar payda bolıwın aldın alıw, olardı anıqlaw hám óz waqtında sheshimin tabıwdan ibarat.

Reyting sistemasınıń tiykarǵı wazıypaları tómendegilerden ibarat:

b) studentlerge Mámleketlik bilimlendiriw standartlarına muwap tiyisli bilim, kónlikpe hám tájiriybeler qáliplesiw dárejesin qadaǵalap barıw hám analizlew;

b) studentler bilim, kónlikpe hám qánigelik bilimin bahalawdıń tiykarǵı principi:

Mámleketlik bilimlendiriw standartlarına tiykarlanıwı, anıqlıq, áshkaralıq, isenimlilik hám qolay formada bahalawdı támiynlew;

v) pánlerdiń studentler tárepinen sistemalı tárizde hám belgilengen múddetlerde ózlestiriliwin shólkemlestiriw hám talqılaw;

g) studentlerde óz betinshe islew kónlikpelerin rawajlandırıw, málimleme resursları dereklerinen nátiyjeli paydalanıwdı shólkemlestiriw;

d) studentler bilimin ádil bahalaw hám de onıń nátiyjelerin waqtında járiyalaw;

e) studentlerdiń pánler boyınsha kompleks hám de úzliksiz tayarlıgın támiyinlew;

j) oqıw procesiniń shólkemlestiriw jumısların kompyuterlestiriwge sharayat jaratıw.

Studentlerdiń bilim dárejesi, kónlikpe hám qánigelik bilimlerin qadaǵalawdıń reyting sisteması tiykarında studenttiń hár bir pán boyınsha ózlestiriw dárejesi ballar arqalı bildiriledi.

1. Studenttiń pán boyınsha ózlestiriw kórsetkishin qadaǵalawda tómendegidey úlgi ólshemler usınıs etiledi.

a) hár bir test sorawına juwap – 2 ball muǵdarında bahalanadı (jámi sorawlar 50, maksimal ball 100);

Test tómendegishe bahalanadı:

5 bahalıq	100 ballıq		Bahalaw ólshemleri
5	90-100	(ayırıqsha)	"Student óz betinshe juwmaq hám sheshim qabıl ete aladı, dóretiwshilik qatnasta pikirley aladı, óz betinshe pikir júritedi, alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinikke iye" dep tabılǵanda
4	70-89,9	(jaqsı)	"Student óz betinshe pikir júritedi, alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánniń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinikke iye" dep

			tabılǵanda
3	60-69,9	(qanaatlandırarlı)	“Student alǵan bilimin ámelde qollay aladı, pánnıń (temanıń) áhmiyetin túsinedi, biledi, kórsetip bere aladı, aytıp beredi, pán (tema) boyınsha túsinike iye” dep tabılǵanda
2	0-59,9	(qanaatlandırarsız)	“Student pán sabaqlıǵın ózlestirmegen, pánnıń (temanıń) áhmiyetin túsinbeydi, pán (tema) boyınsha túsinike iye emes” dep tabılǵanda

Túsindirme: Studentlerdiń bilim dárejesi bahalaw ólshemi kestesini Juwmaqlawshı mámleketlik attestaciyası sınaǵı formasınan hám pánnıń ózgesheliginen kelip shıǵıp tolıqtırıladı.